

KIMITOÖN KEMIÖNSAARI

SKOLANS KRISPLAN

Innehållsförteckning

- 1. Inledning**
- 2. Krisgruppen**
 - 2.1 Krisgruppens medlemmar**
 - 2.2 Krisgruppens uppgifter**
- 3. Allvarlig olycka i skolan**
Viktiga telefonnummer
- 4. Information till massmedia**
- 5. Om elev dött**
- 6. Om lärare eller kollega dött**
- 7. Självmord**
- 8. Elev mister nära anhörig**
- 9. Bemötande av elever i sorg**
 - 9.1 Samtal med den drabbade eleven**
 - 9.2 Diskussion i klassen**
- 10. Våld eller hot om våld**
- 11. Svår sjukdom**
- 12. Information till föräldrar vid krissituationer**
- 13. Bra att veta vid krishantering**
 - 13.1 Ritualernas betydelse**
 - 13.2 Bra att komma ihåg**
 - 13.3 Reaktioner efter en olycka**
- 14. Kriser i samhället**

1 INLEDNING

Krisplanen för Kimitoöns kommun är utarbetad till hjälp för hela skolpersonalen för att sköta krissituationer. Målet med krisplanen är att hjälpa personalen att fungera snabbt, effektivt och behärskat i olika krissituationer. Den är ett stöd och en vägledning för klasslärare/-föreståndare då de skall hjälpa barn och unga att möta sorg och död. Denna krisplan är gemensam för skolorna på Kimitoön, men varje skola kan bearbeta den enligt sina egna behov, dock så att dessa planer är skriftligt dokumenterade och finns som bilagor till läroplanen.

2 KRISGRUPPEN

Rektor ansvarar för att det finns en krisgrupp i varje skola. Som ordförande och sammankallare för krisgruppen fungerar rektor eller en av henne/honom utsedd person. Krisgruppen samlas på initiativ av rektor eller av henne/honom utsedd person omedelbart då en krissituation har uppstått.

Rekommendationen är att krisgruppens medlemmar representerar olika yrkeskategorier i skolan, så som lärare, hälsovårdare eller skolkurator.

Situationer där krisgruppen kan behövas är till exempel en allvarlig olycka, dödsfall eller våldssituation.

2.1 Krisgruppens medlemmar

Rektor _____ tel. _____

_____ tel. _____

_____ tel. _____

_____ tel. _____

_____ tel. _____

_____ tel. _____

_____ tel. _____

2.2 Krisgruppens uppgifter

Krisgruppen organiserar verksamheten vid krissituationer:

- avgör vilka åtgärder som skolan bör vidta och hur
- bedömer om externa resurser behövs och vem som kallas till hjälp
- ser till att krishjälp ges tillräckligt länge
- ser till att ingen blir lämnad ensam vid en svår situation
- värderar situationen och verksamheten efteråt
- skaffar en krisförstahjälplåda, som rektor ser till att uppdateras vid början av varje läsår (eller annars vid behov).
- I krisförstahjälplådan skall det finnas åtminstone ljus, tändstickor, vit bordduk, fotoram, musik och litteratur. Därtill bör det i lådan finnas ett exemplar av krisplanen och aktuella elevlistor med kontaktuppgifter till vårdnadshavarna.

3 ALLVARLIG OLYCKA I SKOLAN

- Ge omedelbart första hjälp och försäkra dig om att ingen är i fara
- **Ring nödnumret 112**
- Kontakta rektor. Rektor sammankallar krisgruppen och kontaktar vårdnadshavarna
- Vid dödsfall kontaktar rektor polis som meddelar familjen personligen

VIKTIGA TELEFONNUMMER

ALLMÄNT NÖDNUMMER	112
AMBULANS, BRANDKÅR	112
POLIS	112
KIMITO HÄLSOCENTRAL	4260 400
DRAGSFJÄRDS HÄLSOCENTRAL	4260 500
SALO SJUKHUS	3144529
ÅUCS	3131222
GIFTINFORMATIONSCENTRALEN	09-471977
Reservnummer, HUCS Barnklinik	09-4711

TAXI KIMITO:

0400-228294	ANTTIS TAXI
0400-221770	FRIBERG
0400-554900	HOLLSTEN
0400-328474	SIMOLA
040-7314045	SJÖBLOM
0400-531865	VIHERLAAKSO

TAXI DRAGSFJÄRD:

424 783	GINSTRÖM
0400-227484	GUSTAFSSON
0400-539386	LINDEN
0400-213789	ROMAN
0400-121122	SAHLGREN
0400-225534	SANDBORG
0400-399555	SUOMINEN
040-5500474	UGGELDAHL

TAXI VÄSTANFJÄRD:

050-5621260	BÖRMAN
0400-122859	JOHANSSON
0400- 110550	WALLENIOUS

KIMITO FÖRSAMLING	041-4314373
FÖRSAMLINGENS UNGDOMSLEDARE	050-4128980

4 INFORMATION TILL MASSMEDIA

Rektor eller en av honom/henne utsedd person sköter kontakten till media. Några saker värda att beakta för den som ger ut information är följande:

- kom ihåg att Du som rektor är ansvarig för både den interna och externa rapporteringen gällande din skola: ta initiativet, ansvaret och ledningen i din hand
- värdet av krisinformationen är störst då den är korrekt, aktuell, förståelig, trovärdig och pålitlig
- bered dig på, förutse och planera hur du informerar i en möjlig krissituation och hur du skyddar elever och personal (t.ex. genom att stänga skolan för media). Tänk efter vad och vem man bör informera om det inträffade. Kom ihåg att man inte kan berätta allt, bl.a. lagstiftning, tystnadsplikt och integritetsskydd begränsar informationen
- klargör så noga som möjligt för dig själv:
 - vad har hänt? (olycka, allvarlig sjukdom, självmord, någonting annat)
 - vem har det hänt? (elev, lärare, någon annan)
 - hur, var och när uppstod situationen? (i skolan, under en lektion, utanför skolan)
 - vilket är nuläget?
 - vilka följdverkningar har det?
 - vad förorsakade situationen?
- ge tillräcklig information om fakta beträffande krisen, samt informera tillräckligt ofta: informera mera då det finns något nytt och väsentligt att berätta.
- håll dig till realiteterna : var öppen och ärlig, börja inte gissa eller spekulera i något skede
- låt dig inte provoceras, överdriv eller förringa inte
- kom ihåg medmänsklighet, värme och empati
- behandla medias representanter så jämlikt som möjligt

5 OM ELEV DÖTT

- Den som får vetskap om det inträffade skaffar korrekt information och kontakter rektor.
- Rektor sammankallar krisgruppen och berörd klassföreståndare omedelbart
- Krisgruppen informerar lärarkåren

- Vid dödsfall som skett i skolan eller på skolvägen, kontaktar rektor polis som personligen för hem dödsbudet. Efter att anhöriga underrättats av polis är rektor i kontakt med barnets familj. Skolan sänder kondoleansblommor eller en -adress till barnets hem.
- Skolan kommer överens med föräldrarna om hur man tar upp saken i skolan
- Elevens död och den sorg som det leder till i klassen, behandlas under ledning av klassföreståndaren och/eller en medlem ur krisgruppen. Det är tillåtet att berätta om dödsfallet och dödssättet, t.ex. olycka, sjukdom eller självmord, för eleverna, men man skall inte berätta detaljer. Eleverna ges möjlighet att ge utlopp åt sina känslor och tankar, och man ger information om eventuella sorgereaktioner. Skolans övriga klasser underrättas av sina lärare.
- När alla elever underrättats, hissas flaggan på halvstång och en stilla stund till minne av den avlidne ordnas
- I skolan hålls en minnesstund. Den avlidnes föräldrar kan inbjudas
- Om elev dött under lov, kan en minnesstund ordnas då skolan börjat. Om den saken bör man först tala med de anhöriga
- Vid behov kan debriefingsamtal ordnas för personalen och eleverna, det kan förverkligas med hjälp av utomstående sakkunniga.

Allt agerande från skolan skall ske med respekt för familjens önskemål

6 OM LÄRARE ELLER KOLLEGA DÖTT

- Rektor är i kontakt med den avlidnes familj
- Rektor sammankallar krisgruppen, som bestämmer hur man handlar i skolan
- Rektor eller en medlem ur krisgruppen diskuterar med den berörda klassen, skolans övriga klasser underrättas av sina lärare eller någon från krisgruppen
- En dylik kris berör hela personalen. Känns det som om du inte själv har tillräckligt med krafter att diskutera saken med din klass, är det viktigt att du ger över uppgiften till någon annan (t.ex. någon från krisgruppen.) Det bästa för eleverna är att diskussionen leds av en person som vid det tillfället kan vara så lugn som möjligt
- Minnesstund hålls i skolan. Skolan sänder blommor eller adress till de anhöriga. Rektor diskuterar med de anhöriga om ett eventuellt deltagande i begravningen
- För personalen (och vid behov för eleverna) kan debriefingsamtal ordnas, det förverkligas med hjälp av utomstående sakkunniga.

7 SJÄLVMORD

- För dem som arbetar i skolan (elever, lärare, övrig personal) kan händelsen skapa ångestfyllda känsloreaktioner, varför den inte bör lämnas obehandlad
 - Att behandla självmordet är även mycket viktigt i skolan, eftersom självmord kan bli en problemlösningmodell för andra unga
 - Samarbete med de anhöriga är mycket viktigt. Saklig information om orsaken bakom självmordet underlättar behandlingen av ärendet
 - Rektor kommer överens med de anhöriga om skolans åtgärder samt om ett eventuellt deltagande i begravningen, med respekt för familjens önskemål
-
- Rektor eller en av henne/honom utsedd person sammankallar krisgruppen som bestämmer vilka åtgärder vidtas.
 - Information om självmordet ges först till skolans personal, vilka tillsammans med krisgruppen kommer överens om vad och hur eleverna informeras.
 - Med saklig information och psykiskt stöd förebyggs nya självmord samt självmordsförsök.
 - Detaljer om dödssättet skall man inte berätta
 - Klassföreståndaren och/eller någon medlem ur krisgruppen diskuterar händelsen med den berörda klassen
 - Övriga klassers klassföreståndare diskuterar händelsen med sina elever (ev. tillsammans med någon från krisgruppen).
 - Om självmordet begås under skoltid, bör det ses till att inga elever kommer till självmordsplatsen eller att eleverna avlägsnar sig omedelbart. Ambulans, polis och skolans krisgrupp kallas. Dödsbudet hem ges av polisen. När anhöriga underrättats av polis är rektor i kontakt med elevens familj. Det är skäl att ordna debriefingsamtal för den avlidnes vänner och skolans personal.
 - Då händelsen behandlas med eleverna är det speciellt viktigt att betona att ingen behöver bli lämnad ensam med sina problem - hjälp finns att få.

8 ELEV MISTER NÄRA ANHÖRIG

- Berätta och diskutera händelsen tillsammans med din klass, ifall eleven eller hans/hennes nära anhörig ber om det
- Du kan även fråga eleven och elevens föräldrar om de vill att klassen blir informerad och med vem eleven vill diskutera händelsen
- Det är önskvärt att klassföreståndaren och klasskamraterna kommer ihåg elevens sorg med blommor, en stilla stund osv.
- Elev som varit med om ett dödsfall i familjen kan ha svårt att tala om det
- Elevens koncentration och skolprestationer kan påverkas även en lång tid efter det som skett

- Om eleven blir borta från skolan och ingen har meddelat skolan, ring hem som du även annars skulle göra då du är orolig för eleven.

9 BEMÖTANDE AV ELEVER I SORG

9.1 Samtal med den drabbade eleven

- Var sensitiv och förnuftig, inte påträngande
- Hör hur eleven vill ha det
- ”Tänk efter före”, innan du uttalar dig
- Ta inte till onödiga fraser ”Stackars du” eller ”Jag vet hur det har varit”
- Trösta på ett naturligt sätt

Meddela gärna klassen då eleven är med, men inte utan att först ha diskuterat med eleven eller hemmet.

Mobilisera vänstöd

- berätta för eleverna om vanliga reaktioner
- låt dem tala om hur de kan ge stöd
- ge också råd om hur de kan hjälpa

Planera skolsituationen

- anpassa läroplanen till situationen i mån av möjlighet
- ge extra tid vid provtillfällen

För att hjälpa eleven att tala, kan man berätta om någon annan i en liknande situation. ”Han tyckte eller gjorde så eller så” kan hjälpa eleven att berätta om sina känslor

9.2 Diskussion i klassen

En elevs död och sorgen den medfört behandlas i klassen av klassföreståndaren och/eller en av krisgruppens medlemmar. Man går igenom vad som hänt. Förklara att man kan reagera på många olika sätt.

Det är viktigt att man på förhand bestämmer om reglerna för diskussionen så blir situationen så trygg och förtroendeskapande som möjligt:

- Man får inte berätta för de andra utanför klassen vad klasskamraterna tänkt, känt eller upplevt. De får däremot själva berätta vad de tänkt eller känt.
- Ingen får efteråt retas el. kritiseras för vad man sade eller hur man reagerade. Att någon gråter eller blir arg är helt tillåtet och man skall inte klandras för det.
- Var och en kan tala för sig, men ingen kan tala för någon annan.

Fakta

Berätta så konkret som möjligt om det som har inträffat. Ge eleverna gott om tid och möjlighet att prata om sina känslor och tankar. För att förhindra ryktesspridning är det bra om var och en berättar vad de fått veta av vem och när. Det ger en gemensam plattform utifrån vilken man lättare kan försöka förstå det inträffade.

Tankar

Om eleverna inte spontant berättar om sina intryck kan följande frågor öppna slussarna: ”Var det någon av er som hörde honom skrika när han blev påkörd?” eller ”Vad var svårt för dig?” Det är viktigt att eleverna i detalj får sätta ord på sina intryck, alla sinnesintryck är viktiga d.v.s. vad man såg, hörde, kände, lukt eller beröring mm..

Reaktioner

När eleverna sätter ord på sina intryck skall diskussionsledaren inte säga ”ja, det är alldeles normalt” utan ett bra sätt att fortsätta är att fråga ”är det någon annan som reagerat på samma sätt?” Ta upp olika tankar och reaktioner hos eleverna

- direkta reaktioner vid olyckan
- reaktioner senare på dagen
- hur natten varit, t.ex. drömmar, mardrömmar, sömnsvårigheter
- hur det är ställt just nu
- tala om minnen

Speciellt yngre elever kan man istället för pratande uppmuntra till att ge uttryck för sina tankar genom att rita eller skriva. Eleverna kan få till uppgift att fullborda meningar som:

- det första jag tänkte på när jag fick reda på det, var att...
- det värsta med det som hänt är...
- det som gör mig mest ledsen är...

Summering

- Samla ihop de tankar eleverna kommit med, påpeka likheter i tankar och reaktioner och betona det normala i elevernas reaktionssätt.
- Sätt namn på reaktioner såsom fruktan, ångest, ilska, hämnd, skam, skuld och självförelser.
- Tala om att dödsfall kan påverka minnet och koncentrationen i flera månader, t.o.m. i ett par års tid.
- Du kan ge eleverna råd om hur de kan hantera det som hänt, t.ex. genom att
 - o prata med föräldrarna
 - o prata med vänner och kamrater

Avslutning av diskussionen

- Fråga om något ännu är oklart
- Följ med om någon elev reagerade speciellt starkt under samlingen? Diskutera efteråt med henne/honom och hänvisa vid behov till att ta kontakt med någon vuxen (t.ex. klassföreståndare, hälsovårdare, kurator)
- Fundera tillsammans hur ni eventuellt deltar i begravningen och minnesstunden

10 VÅLD ELLER HOT OM VÅLD

För fall av allvarligt, oförutsägbart och plötsligt hot om våld bör skolorna ha en uppdaterad evakueringsplan där det framgår var man söker skydd efter att man lämnat skolbyggnaden. Nödnummer som kan behövas i en krissituation bör finnas synligt i klassen vid evakueringskartan.

Handla på följande sätt i en våldssituation:

- Uppmana eleverna att sluta med våldshandlingen
- Försök få slut på våldshandlingen, sök hjälp av andra vuxna om situationen det kräver. Sträva efter att skydda de övriga eleverna
- Var inte rädd att anmäla om saken till polisen eller att kalla på polis
- Vidta behövliga fortsatta åtgärder: meddela rektor, lärare/klassföreståndarna, dokumentera händelsen
- Vid behov samlas krisgruppen och ordnar krishjälp
- Alla vuxna i skolsamfundet bör vara uppmärksamma och färdiga att ingripa i en våldssituation eller vid hot om våld eller vid synliga tecken på våld:
 - diskutera med eleven/vårdnadshavare
 - ta kontakt med skolkurator/hälsovårdare/läkare
 - informera socialmyndigheterna och gör vid behov barnskyddsanmälan

11 SVÅR SJUKDOM

- Rektor/klassföreståndaren rådgör med den som är sjuk och hennes/hans anhöriga om vilken information som skall ges åt elever och personal – visa alltid respekt för familjens önskemål
- Klassen håller kontakt med den som är sjuk genom t.ex. besök, telefonsamtal, brev och teckningar
- Vid behov ordnar krisgruppen krishjälp

12 INFORMATION TILL FÖRÄLDRAR VID KRISITUATIONER

Rektors uppgift är att bestämma vad och hur man informerar hemmen om en krissituation som hänt i skolan.

13 BRA ATT VETA VID KRISHANTERING

13.1 Ritualernas betydelse

Genom ritualer kommer det som hänt närmare oss.

Barns deltagande i ritualer bidrar till att:

- minska känslan av överklighet
- hindra fantasier. Fantasier kan hindra en människa från att gå vidare i sorgearbetet.
- befrämja tankemässigt ”grepp” om dödsfallet.
- befrämja en känslomässig behandling av dödsfallet

Ritualer är viktiga också för dem som har svårt att uttrycka sig i ord. I krissituationer hjälper ritualerna och rutinerna till att klara oss. Ritualerna konkretiserar och underlättar behandlingen av en svår händelse. Till exempel i situationer där man inte hittar den avlidna, är det bra att besöka olycksplatsen.

13.2 Bra att komma ihåg

- Skicka inte elever tidigare hem från skolan med anledning av ett dödsfall.
- Ge eleverna möjlighet att ringa hem om de har behov av det.
- Försök få eleven/eleverna så snart som möjligt tillbaka till skolan – rutiner är bra.
- Man bör reservera tid för att diskutera med klassen om en klasskamrat dött och vid behov ordna debriefingsamtal, som leds av en sakkunnig
- Glöm inte att informera föräldrar då elev eller lärare dött. Ordna vid behov ett föräldramöte
- Låt gärna pulpeten stå kvar i klassen hela terminen om en elev dött.
- Om en elev eller någon av personalen dött, se till att en minnessamling ordnas för hela skolan.
- Glöm inte bort den avlidnas bästa vän – följ hennes/hans reaktioner

Ge korrekt och tillräckligt fullständig information och rätta till felaktiga rykten så att det inte uppstår missuppfattningar

Tillåt barnens känsloreaktioner och tillåt dem konkretisera sorgen.

- Minnesstund i skolan
- Klassen eventuellt med på jordfästningen
- Symbolisk verksamhet
- Minnesdagar
- Sorgen kan också bearbetas på t.ex. följande sätt: uppsats, brev, dikter, berättelser, teckningar, målningar, sång och musik, dramalekar samt övriga metoder som bygger på rörelse

13.3 Rektioner efter en olycka

Reaktioner som kommer omedelbart efter en olycka:

Fysiska reaktioner

- darrning
- svettning
- illamående
- kräkning
- hjärtklappning
- gråt

Psykiska reaktioner

- upprymdhet, euforisk känsla
- lättnad över att vara i livet

- starkt behov av att prata om det som har hänt
- förändrad verklighetsuppfattning: överklighet, misstänksamhet, känslotumhet, förändrad tidsuppfattning
- ”är detta bara en ond dröm?”
- ”superminne”

Posttraumatiska reaktioner som kan uppkomma senare:

- dödsångest och minnesbilder som fastnat
- skuldkänslor och oförmåga till känslor
- misstänksamhet och odefinierbar ilska
- sökande efter en mening med katastrofen
- återupplevelse av den traumatiska situationen
- mardrömmar, sömnstörningar
- hypervaksamhet
- koncentrationssvårigheter, ångest
- minskat intresse och engagemang för omvärlden
- minnes- och/eller koncentrationssvikt
- undvikande av aktiviteter som påminner om traumat
- symptomökning vid händelser som liknar traumat

Om du märker att din elev behöver mera individuellt stöd, hjälp eller vård, förmedla då den hjälpen.

Ge också akt på hur du själv orkar och dra dig inte för att be om hjälp ifall du behöver det. Krisgruppens uppgift är att se till att ingen blir ensam i en svår situation

14 KRISER I SAMHÄLLET

Skolans uppgift är att garantera elevernas och personalens säkerhet och upprätthålla arbetsron vid olika samhällsliga krissituationer, såsom storolyckor, naturkatastrofer och liknande. Skolan skall ge saklig information om det inträffade. Bra sakinformation fås bl.a. på Utbildningsstyrelsens www.oph.fi -sidor.

Modellbrev

Information vid dödsfall till de övriga elevernas hem:

Idag har vi fått veta att _____ har avlidit. Vi här på skolan känner stor sorg och saknad. Vi har idag talat med eleverna om det som hänt.

Vi kommer under de närmaste dagarna att tala mera om saken, eftersom det är viktigt att eleverna får möjlighet att diskutera och uttrycka vad de känner.

Vid behov kan er familj ta kontakt med skolan

Med vänlig hälsning,

_____ skola ____/____ 20____

Rektor: _____

Tel: _____

Klasslärare/föreståndare _____

Tel: _____

KIMITOÖNS SKOLOR:

**KRISRAPPORT
ÅTGÄRDER OCH TELEFONKONTAKTER**

Incident:_____

Ansvarsperson:_____

Fick först veta om
händelsen:_____

Övertagit
ansvaret:_____

Detta har hänt: datum ____/____ 20____ kl. _____

Hjälp/åtgärder:_____

Anhöriga: _____

Telefonkontakter:

Instans kommentarer	tfn	sign